

**Міністерство освіти та науки України
Національний гірничий університет**

**Методичні рекомендації
до виконання модульної роботи
з курсу
«КУЛЬТУРОЛОГІЯ»
для студентів усіх спеціальностей
денної та заочної форм навчання**

**Дніпропетровськ
2009**

Методичні рекомендації до виконання модульної роботи з курсу «Культурологія». Для студентів усіх спеціальностей денної та заочної форм навчання / Уклад. Н.Ю.Тарасова. - Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2009.- с.

Укладач -
кандидат філософських наук,
доцент кафедри філософії Н.Ю.Тарасова

Відповідальна за випуск –
завідувач кафедри філософії,
доктор філософських наук, професор Ю.О.Шабанова

Вивчення курсу «Культурології» є необхідним для студентів усіх спеціальностей технічного ВУЗУ не лише для підвищення рівня загальної культури, а для самоусвідомлення себе в контексті сучасної світової культури. Без цього не можлива ані успішна професіональна діяльність, ані суспільна адаптація майбутнього спеціаліста і громадянина України. Відповідно до вимог сьогодення, дана навчальна дисципліна спрямована на формування:

- *сучасного світогляду*, позначеного *духовними пріоритетами*, які мають стати альтернативою споживацьким та прагматичним цінностям;
- *індивідуальної світоглядної позиції та гуманістичної свідомості*, позначеної загальнолюдськими і національними цінностями, принципами громадянської відповідальності й соціальної справедливості;
- вироблення *особистого морального ставлення* до актуальних соціальних і культурних подій на основі принципів патріотизму, демократичності, поваги до світової й національної спадщини, до мови і духовних традицій українського народу.

Оволодіння змістовністю і якістю культурологічних знань має створити необхідний для сучасного фахівця потенціал *фундаментальної культурної підготовки*, що забезпечує можливість духовно-світоглядної орієнтації у широкому цивілізаційному просторі.

Курс «Культурології», будучи частиною суспільно-гуманітарного циклу, який викладається в Національному гірничому університеті, дозволяє розкрити складність і багатоманітність світового культурно-історичного процесу. Показати цілісність цивілізаційного розвитку людства - від Давніх Східних цивілізацій до культури Європи й України другої половини 20 століття - та міцний взаємозв'язок української культури із надбаннями світових цивілізацій. Водночас звернути увагу на характерні риси культури того чи іншого періоду історичного розвитку, на унікальні культурні феномени, особливості світогляду й менталітету різних народів, соціально-економічні та політичні передумови формування неповторних форм релігійного, філософського, наукового досвіду, відзначити специфіку мистецького відтворення світу.

Метою вивчення предмету ставиться формування комплексу теоретичних та історичних культурологічних знань, які сприятимуть:

- *інтелектуальному акумулюванню* в культурному потенціалі студента оцінок найбільш значущих соціокультурних феноменів, необхідних для подальшого вирішення практичних життєвих завдань;
- виробленню *навичок наукового пізнання* у вільному прагненні безперервної багатобічної самоосвіти й самореалізації;
- задоволенню *потреби* духовного і фізичного вдосконалення, працьовитого і здорового способу життя, екологічної культури і толерантності, етичної поведінки і естетичних смаків ;
- набуттю *вмінь судження* про визначальні світоглядні та наукові ідеї, *оцінки* релігійних уподобань, *творчого ставлення* до художньо-мистецьких традицій та інноваційних пошуків.

Головні завдання курсу «Культурологія» :

- дати уявлення про історію розвитку зарубіжних і вітчизняних теорій культурних цивілізацій;
- ознайомити студентів з ключовими культурологічними поняттями;
- ознайомити із специфікою світоглядних міфологічно-релігійних уявлень різних цивілізацій, історично значимих філософських вчень і наукових досягнень, еволюцією освітянських інституцій, особливостями соціально-політичних та соціально-економічних устроїв, художньо-мистецьких стилів, окремо взятих шедеврів світового мистецтва;
- сформувати навички світоглядного аналізу соціальних та культурних подій, релігійних, філософських та етичних вчень, естетичного аналізу творів мистецтва;
- надати методологію наукового дослідження з культурологічної проблематики.

МОДУЛЬНА РОБОТА **з «Культурології»**

для денної форми навчання

Структура курсу включає 10 тем, зміст яких розкриває специфіку розвитку загальнолюдської культури, невід'ємною частиною якої є культура України. Вивчення курсу відбувається лекційним шляхом. Формою підсумкового контролю з «Культурології» є модульна робота, яка слугує меті підведення результатів навчання протягом чверті замість складання заліку. Вона має виявити дієвість, креативність та самостійність студента в опрацюванні історико-теоретичних та візуальних аспектів матеріалу. Модульна робота проводиться у письмовій формі на дев'ятому занятті, стаючи перевіркою змістовної повноти, системності та якості знань, набутих протягом лекційного циклу, самостійного виконання домашніх та індивідуальних робіт.

Для написання модульної роботи з «Культурології» пропонується два варіанти білетів, розрахованих на дві групи потоку з певної спеціальності. Білети охоплюють питання з 10 тем, що увійшли до змісту курсу.

При складанні білетів було використано головні **навчальні елементи**, необхідні для отримання змістовної повноти, системності й якості знань. Це - **культурологічні поняття**, філософські категорії, історичні та мистецтвознавські терміни. **Культурні феномени (явища)** – твердження про соціокультурні процеси, спостереження за фактичними культурно-історичними та соціально-політичними подіями, опис найбільш значущих культурних артефактів. **Відношення** – визначальні культурологічні теорії, філософські вчення, історичні гіпотези, соціальні моделі, порівняльно-аналітичні співвідношення специфічних культурних та історичних форм, художніх стилів, засобів мистецької стилістики. **Алгоритми** – доведення

власної думки про сутність культурних артефактів, логічний виклад особистого сприйняття, культурологічна інтерпретація предмету культури. Серед креативних навчальних засобів також застосовується *візуалізація* – тлумачення ілюстрації певного культурного артефакту, яке сприяє активації образно-раціональних механізмів сприйняття теоретичного й історичного матеріалу.

Тому отримавши білет, студент повинний дати письмову відповідь на чотири питання:

- 1 - *тлумачення культурологічного поняття*; студент має показати тут вміння світоглядного судження основних понять, які виконують роль ключових культурологічних ціннісних смислів, концентруючи історико-теоретичну сутність соціокультурних процесів, що вивчаються. Розуміння смислу ключових понять засвідчує вільне володіння теоретичним та історичним матеріалом усього курсу і тому стає одним з головних критеріїв оцінки змістовності та якості отриманих знань.

- 2 - та - 3 - *характеристика особливостей головних форм буття певної культурної цивілізації*; відповідь повинна продемонструвати орієнтування визначальних культурних феноменів, які вивчалися, знання специфічних форм виразу світогляду різних цивілізацій, етноісторичних особливостей міфологічних та релігійних уявлень, головних філософських вчень та наукових досягнень, визначальних стильових напрямків у мистецтві, художніх шедеврів світової й української культури.

- 4 - *культурологічна характеристика візуалізованого артефакту*; для кращого оволодіння теоретичним та історичним матеріалом до вивчення кожної теми додається ілюстративний ряд (зображення архітектурних споруд, скульптур, живопису). Впровадження візуального методу навчання сприяє активізації разом із когнітивними, креативних механізмів пізнавальної діяльності студента. Завдяки візуалізації складних культурних феноменів, досягається синтетичне образно-раціональне опанування ними: процес пізнання спрямовується від чуттєво-образного сприйняття розглянутого артефакту до відчуття реальності ідеальної абстракції, ним втіленої. Вміння дати різнобічну характеристику предмету культури крізь призму власного ставлення переслідує мету виявлення разом з навичкою світоглядного судження, вмінь експертного художньо-естетичного оцінювання, індивідуального творчого осмислення і логічного викладу особистої думки. Це дає підстави високо оцінити в межах модульної роботи самостійність і творчий підхід – необхідну складову якості знань з «Культурології».

Відповідь на кожне з питань дається обсягом від пів-сторінки до однієї сторінки (форматом А4).

Оцінювання роботи здійснюється на основі узагальненої шкали: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

Критерієм оцінки виступають:

- точність, систематизованість і повнота викладення матеріалу;

- опанування культурологічною термінологією, грамотність і логічність у світоглядному тлумаченні соціокультурних феноменів;
- посилання на конкретні історичні дати, змістовні особливості соціальних і культурних подій, прізвиська видатних діячів з історії культури, назви філософських вчень, художніх стилів, творів мистецтва;
- наявність особистого відношення до культурних артефактів.

При виведенні підсумкової оцінки, враховуються оцінки за самостійну домашню та індивідуальну роботу, виконану студентом за власним вибором.

Студенти, які отримали незадовільні оцінки з модульної роботи, мають право переписати роботу на десятому занятті.

Для безпосередньої підготовки до написання модульної роботи з «Культурології» надаються контрольні питання за пройденим матеріалом.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

для підготовки до написання модульної роботи

з «Культурології»

для денної форми навчання

1. Сутність феномену культури. Масова та елітарна культура. Антикультура й контркультура.
2. Культура й цивілізація. Теорії Моргана й Тайлора, О.Шпенглера, К.Ясперса. Теорії локальних цивілізацій Дж.Тойнбі, М.Данилевського.
3. Міфологічна свідомість як основа світогляду давнього єгиптянина. Солярний та хтонічний культ, культ мертвих. Особливості язичницьких уявлень: анімізм, тотемізм.
4. Головні риси культури Давнього Єгипту: сакральність, синкретизм, монументальність. Втілення їх у мистецтві (піраміди, храми, скульптура, рельєф, література, поезія). Роль писемності у розвитку наукових знань про світ (математика, астрономія, медицина).
5. Релігійна, соціально-політична й культурна реформа Аменхотепа IV(Ехнатона). Особливості «загостреного» стилю Тель-Амарни.
6. Тлумачення походження світу та олімпійських богів в епосі Давньої Греції – Гесіод, Гомер. Аполонічне й діонісійське у світосприйнятті, визначення хаосу й космосу. Від «міфу до логосу»: поява з міфології філософського та наукового ставлення до світу.
7. Культ гармонійної людини, поняття пайдеї та каллокагатії. Цілісне рішення образу людини у творчості класичних ваятелів: Мирон, Поліклет, Леохар, Лісіпп, Фідій, Скопас, Пракситель.
8. Втілення ідей краси, величності, досконалості людини у давньогрецькій архітектурі. Головні архітектурні ордери (дорійський, іонійський, коринфський). Народження трагедії з хорової музики. Принципи еллінського театру у творах Есхіла, Софокла, Еврипіда, Менандра, Аристофана.

9. Римський міф - основа формування специфічних духовних форм культури Давнього Риму за доби Республіки (римська історіографія, латинська риторика, класичне римське право, патетичний реалізм скульптурного портрету, римська література).
10. Втілення ідей патріотизму, практичності й краси у римській архітектурі. Сутність римського тріумфу. Змістовна неповторність тріумфальних споруд.
11. Культура імператорського Риму при Октавіані Августі. Східні та грецькі впливи в культурі за часів правління Траяна й Адріана.
12. Виникнення християнства та боротьба з ним. Катакомбна християнська культура Риму. Соціально-політичні зміни у мистецтві та філософії за часів тетрархії Діоклетіана. Перетворення християнства в офіційну релігію Римської імперії при Костянтині.
13. Християнський світогляд і переосмислення античних принципів тілесності, раціональності, емоційності й краси в культурі Візантії. Обґрунтування дванадцяти догматів християнської віри й Сіми священних таїнств у «Символі віри».
14. Феномен ікони у культурі Візантії. Естетика неемоційного споглядання і духовної зосередженості візантійського мистецтва. Православні канони монументального живопису (фрески, мозаїки).
15. Візантійські основи православного символізму у храмобудівництві. Головні типи храмів. Художні надбання храмів Константинополя, Равенни, Фесалонік, Чефалу.
16. Візантійське богослов'я та релігійні жанри візантійської літератури (приклади, життя святих, літургічна поезія, ходіння, літопис) та музики. Розвиток наук за доби панування богослов'я (історія, механіка, математика, астрономія, законодавство).
17. Культура герmano-варварських народів. Значення цінностей германського героїзму й індивідуалізму в подальшому розвитку європейської культури. Культура Каролінгське Відродження.
18. Вплив лицарського ідеалу на куртуазну поезію й музику (творчість трубадурів, труверів, міннезінгерів). Романський стиль у мистецтві. Замкові та храмові споруди, скульптура.
19. Значення середньовічних університетів у розвитку науки: теологія, алхімія. Поезія вагантів. Карнавальна й сміхова стихія.
20. Від «променистої» (французької) до «полум'яної» (німецької) готики. Архітектурні особливості Шартрського, Рейнського та Амьєнського соборів, Собору Паризької Богоматері, Міланського й Севільського соборів.
21. Роль флорентійської Платонівської академії М. Фічіно у формуванні гуманістичної ідеології та засад антропоцентризму. Трактат Пікко делла Мірандолли «Промова про достоїнство людини», роботи М.Пальмієрі, А. Рінуччіні.
22. Досягнення науки доби Відродження і нове світорозуміння. Досягнення художньої літератури доби Відродження (новела, лірична поезія).

- «Декамерон» Дж.Боккаччо, «Божественна комедія» Данте, «Канцони» Ф.Петрарки.
23. Переворот у живопису Раннього Відродження: творчість Джотто, Мазаччо, Ботічеллі, Донателло. Становлення регіональних художніх шкіл і творчість «титанів» Високого Відродження: живопис, скульптура і архітектура Леонардо да Вінчі, Мікеланджело, Рафаеля, Тіціана, Джорджоне.
 24. Секулярні особливості ренесансної архітектури - громадянські й світські типи споруд, класичні традиції (Н. та Дж. Пізано, А.ді Камбіо, П.Кавалліні, Ф.Брунеллескі).
 25. Криза гуманізму: поява соціальних утопій («Місто Сонця» Т.Кампанелли, «Утопія»Т.Мора), робота Н.Маккіавеллі «Государ». Розквіт маньєризму (Фьорентіно Россо, Парміджаніно, Брондзіно,Челліні).
 26. Реформація у становленні секулярних рис культури Нових часів. 95 тез Мартина Лютера проти індульгенцій. Значення протестантських вчень для ствердження людської особистості.
 27. Розвиток виробництва й техніки та утвердження механістичного світогляду в культурі Нових часів. Вплив науки на формування природничої картини світу. Обґрунтування раціонального та емпіричного методів пізнання світу.
 28. Жанрово-стильові особливості мистецтва бароко, рококо, класицизму в скульптурі, архітектурі, живопису, музиці. Творчість Ф.Берніні, Д.Барроміні, Л.Лево, Ж.Мансара. Емоційна розкутість живопису Ланкре, Буше, Ватто, Фрагонара. Композиційна й колористична динаміка картин П.П.Рубенса, Д.Веласкеса, творів Й.С.Баха, А.Вівальді, "Віденської класичної школи».
 29. Становлення принципів реалізму у всіх напрямках культури. Реалістичний театр Мольєра. Фламандська школа реалістичного живопису: Рембрандт, Хальс, Йорданс, Вермеєр.
 30. Гуманістичні й соціальні тенденції ідеології французького, англійського та німецького Просвітництва. Гасла розуму, науки, виховання, прогресу, еволюції. Філософські ідеї Монтеск'є, Ж.-Ж. Руссо, Вольтера, Дж.Локка, Й.Гердера, І.Канта. «Фауст» Й. Гете. Академії та університети Європи. Республіканський класицизм Ж.Л.Давіда, реалізм Ж.О.Д.Енгра.
 31. ХІХ століття - початок кризи раціоналізму. Виникнення романтизму в поезії та музиці. Поезія Дж. Байрона, А.Міцкевича, М.Лермонтова, , романістика Ж.Санд, Е.Т.А.Гофмана, В.Скотта, живопис Е.Делакруа, К.Коро, Т.Жеріко, О.Веніціанова. Музика Ф.Шопена, Ф.Ліста, Р.Шумана, Н.Паганіні.
 32. Реалістичні принципи в літературі й театрі: твори В.Гюго, О.де Бальзака, Ч.Діккенса, Г.Флобера, романи Т.Манна, Л.Толстого, Ф.Достоевського, драматургія А.Чехова, Б.Шоу. Критично-реалістичні тенденції опер М.Мусоргського, живопису Г.Курбе, О.Домьє, О.Федотова.

33. Ірраціоналізм як основа нового світосприйняття. Французький натуралізм і символізм. Е.Золя, Г.Ібсен, М.Метерлінк. "Срібна доба" російської поезії: А. Білий. Символіко-філософський живопис М.Врубеля.
34. Втілення принципу враження від світло-просторової змінюваності природного середовища у творчості імпресіоністів: Е.Мане, К.Моне, Е.Дега, К.Пісарро, О.Ренуар, А.Сіслей. Особливості чуттєвого світовідчуття в музичному імпресіонізмі К.Дебюссі, М.Равеля.
35. Пошуки подолання емпіризму художнього мислення, нових життєвих цінностей, матеріальної й духовної стабільності у творчості пост-імпресіоністів. «Нова простота» Ван Гога, орієнталізм П.Гогена, драматичний скепсис Тулуз Лотрека.
36. Світова наукова цілісність ХХ століття. Інтегрованість людського буття у закони Всесвіту - світоглядний принцип російського космізму. Вчення К.Цюлковського, В.Вернадського, О.Чижевського. Глобальна криза техногенного суспільства. Універсальний гуманізм. Інформаційна культура.
37. Багатоманітність видів та форм художньої культури ХХ століття. Нове в художній мові А.Руссо – засновника авангарду. А.Матісс –теоретик фовізму. Концепція станкового живопису в кубізмі. Слов'янський футуризм.
38. Група «Міст» і становлення графічної мови експресіонізму. Мюнхенська група «Синій вершник». Ідеї та практика дадаїзму. Основні прийоми, принципи й методи сюрреалізму.
39. В.Кандинський - засновник абстракціонізму. Супрематизм К.Малевича. Геометричний абстракціонізм П.Мондріана. Втілення концепції конструктивізму в архітектурному, образотворчому мистецтві й побуті.
40. Естетичні орієнтири поп-арту. Масова культура, кітч. Художні експлікації проблем тоталітарного суспільства. Неофіційне мистецтво СРСР 60 років. Андеграунд 70 років.
41. Кінетизм: критерії формотворення, ідея синтезу світла, звуку, руху. Соц-артівська естетика та семантика. Стилістика і головні жанри гіперреалізму. Теорія й практика концептуалізму. Мета і завдання психоделічного мистецтва. Боді-арт. Перспективи розвитку мистецтва ХХІ століття.
42. Спадщина Трипільської й Черняхівської культур. Культура скифів і сарматів.
43. Запровадження християнства та його вплив на культуру Київської Русі. Монументальний живопис (фрески, мозаїки) та іконопис Київської Русі. Творчість Ф.Грека, А. Рубльова. Релігійно-символічне значення хрестово-купольного білокам'яного храму.
44. Роль Запорізької Січі у захисті православної церкви й української культури. Розквіт «козацького барокко» при І.Мазепі. Роль Києво-Могилянської академії у розвитку гуманістичних, реформаційних, просвітницьких тенденцій в українській культурі.

45. Українська культура XIX століття. Смысл і мета національного культурного руху. Творчість Т.Шевченка, Л.Українки, І.Франка. Український національний театр та музика.
46. Розвиток української самосвідомості й піднесення української культури в 20 роки XX століття. Руйнація духовної культури України в тоталітарну добу. Тенденції розвитку мистецтва незалежної України.

СПИСОК ГОЛОВНИХ ПОНЯТЬ

для підготовки до написання модульної роботи

з «Культурології»

для денної форми навчання

Культура, цивілізація, антикультура, контркультура, масова культура, світогляд, ментальність, сакральність, синкретизм, анімізм, тотемізм, міф та міфологія, язичництво, політеїзм, рабовласницька демократія, античний поліс, епос, калокагатія, антропоморфізм, гедонізм, апатія, еллінізм, класика, монотеїзм, теоцентризм, богослов'я, схизма, гуманізм, проторенесанс, відродження, утопія, зворотна і пряма перспектива, антропоцентризм, сцієнтизм, просвітництво, технократизм, раціоналізм, емпіризм, пантеїзм, ман'єризм, космологізм, реалізм, романтизм, авангард, примітивізм, футуризм, кубізм, експресіонізм, сюрреалізм, андеграунд, поп-арт, соц-арт, боді-арт.

СПИСОК ІЛЮСТРАЦІЙ

для підготовки до написання модульної роботи

з «Культурології»

для денної форми навчання

Живопис:

1. Давньоєгипетський рельєф «Суд Озириса у залі Двох Маат»
2. Візантійська ікона «Благовіщення» (Охрид)
3. Ікона Володимирської Божої Матері
4. Мозаїка «Христос Пантократор» з храму Кірхе Джамі
5. Голова Дюнаміс. Мозаїка церкви Успіння у Нікеї
6. Мадонна з немовлям. Вітраж «прекрасного вікна» собора у Шартрі
7. Джотто. Фреска «Поцілунок Іуди»
8. Фреска Мазаччо «Вигнання з раю»
9. Фреска Леонардо да Вінчі «Таємна вечеря»
10. Фреска Мікеланджело «Створення Адама»
11. Ботічеллі. «Народження Афродіти»
12. Рафаель. «Сикстинська мадонна»

13. Тіціан. «Каяття Марії Магдаліни»
14. Джорджоне. «Юдиф»
15. Парміджаніно. «Мадонна з довгою шиєю»
16. Рубенс. «Персей та Андромеда»
17. Веласкес. «Завтрак»
18. Фрагонар. «Поцілунок крадькома»
19. Пуссен. «Зняття з хреста»
20. Шарден. «Праска одягу»
21. Давід. «Сапфо та Фавн»
22. Гейнсборо. «Пані у блакитному»
23. Рембрандт. «Повернення блудного сина»
24. Мілле. «Збирачки хворосту»
25. Т.Г.Шевченко. «Дар в Чигирині». Офорт з серії «Живописна Україна»
26. Делакруа. «Свобода на барикадах»
27. К.Моне. «Сніданок на траві»
28. Е. Дега «Балетна школа»
29. П.Сезанн. Озеро в Морні
30. К. Піссарро. Площа біля Французького театру у Парижі
31. Ван Гог . «Їдоки картоплі»
32. П.Гоген. «Жінка з квіткою»
33. П.Пікассо. «Герніка»
34. К. Малевич «Чорний квадрат»
35. С.Далі. Таємна вечеря
36. В. Кандинський. Розкачування
37. М.Шагал. Блакитне село
38. Е. Мунк. Крик
- 39.Л. Корбюзьє. Три жінки
- 40.С. Делоне. Ритм-колір

Скульптура:

- 41.Скульптурний портрет Нефертіті
- 42.Колоси Рамзеса II в Абу-Сімбеле.
43. Мирон. «Дискобол»
44. Пракситель. «Гермес і Діоніс»
45. Скопас. «Менада»
46. Коло Фідія. «Мойри». Скульптурна група східного фронтона Парфенону
47. Агесандр,Афінодор, Полідор. «Лаокоон та сини»
48. Агесандр. «Афродіта Мілоська»
50. Римська скульптура «Старий патріцій»
51. Скульптурний портрет Августа Октавіана
52. Скульптура «Богоматір з немовлям» з церкви Сент-Шапель в Парижі
53. Мікеланджело. «Давід».
54. Берніні. «Апполон і Дафна»

Архітектура:

55. Хеміун. Пірамідальний комплекс в Ель-Гізе.
56. Луксорський і Карнакський храмові комплекси
57. Іктін, Каллікрат. Храм Парфенон
58. Хейроном, Хейрократ. Храм Артеміди в Ефесі
59. Пергамський алтар Зевса
60. Аполодор Дамаський. Пантеон в Римі
61. Амфітеатр Колізей (амфітеатр Флавієв) у Римі
62. Давньоримські тріумфальні арки Божественного Тита, Септимія Севера, Константина Великого
63. Базиліка Максенція в Римі
64. Храм Сивіли у Тиволі
65. Храм Святої Софії у Константинополі
66. Собор Софії Київської
67. Борисоглібський собор у Чернигові
68. Церква Св. Миколая у Львові
69. Гетманський палац Кирила Розумовського у Батурині
70. Собор у Вормсі
71. Місто - замок Каркассон у Провансі
72. Собор Паризької богоматері
73. Брунеллескі. Санта Марія дель Фьор
74. Мікеланджело. Купол собору Світих Петра і Павла у Римі
75. Л.Лево, Мансард-Ардуен. Версальський палац.

Декоративно-прикладне мистецтво:

76. Роспис шухляди «Тутанхамон на полюванні»
77. Розписні посудини трипільської культури. Черкасів сад Одеської обл.
78. Золота пектораль з кургана Золота Могила
79. Евсекій. Амфора з малюнком «Ахілл та Аякс»
80. «Бургонська ваза» (Панафінейський стамнос)
81. Амфора з Дипілонського некрополя в Афінах
82. Євфроній. «Пелих з ластівкою»

Завдання для самостійної роботи

для денної форми навчання

Оскільки вивчення «Культурології» здійснюється методом лекційних читань, одним з головних засобів оволодіння навчальним матеріалом та можливою формою поточного контролю у підготовці до модульної роботи стає самостійна робота студента у час, вільний від обов'язкових занять.

До змісту самостійної роботи студента з «Культурології» включено питання, які за причиною відсутності необхідного навчального часу та семінарських занять не увійшли у лекційний матеріал або свідомо не були остаточно розкриті, хоча є необхідними для забезпечення повноти знань про специфіку даної культурно-історичної цивілізації. Завдання для самостійної роботи можуть виконуватися в науковій бібліотеці або в домашніх умовах. При необхідності передбачається можливість отримання індивідуальної консультації та допомоги з боку викладача, відповідно до навчального графіку консультацій з даної дисципліни.

Питання, вміщені у завдання для самостійного засвоєння в процесі самостійної роботи студента, виносяться на модульний контроль з «Культурології» разом із матеріалом, який вивчався протягом лекційного курсу. Опрацювання вказаних питань сприятиме кращій підготовці до модульної письмової роботи, підсумкова оцінка за виконання якої свідчить про якість отриманих знань.

Для продуктивності самостійної роботи студента над даними питаннями та можливості самоконтролю над засвоєнням навчального матеріалу передбачається звернення до рекомендованої наукової й методичної літератури. Це – підручники і методичні посібники, а також додаткова спеціальна література – доступні студентам першого курсу вищого навчального закладу філософські першоджерела, статті й дослідження, історичні праці, літературно-поетичні твори, збірки міфів та легенд, мистецтвознавчі нариси й есе, художня і мемуарна література.

Запитання до теми № 1 **«Сутність феномену культури»**

1. Дати визначення поняттю «цивілізація»
2. Дати визначення поняттям «антикультура», «контркультура», «масова культура», «елітна культура», «субкультура»

Запитання до теми № 2 **«Культура Давнього Єгипту»**

1. Що ви знаєте про розвиток наук, писемність та літературу Давнього Єгипту?
2. Розповісти про давньоєгипетські храми. Яке призначення та які архітектурні особливості їх відрізняють?
3. Що ви знаєте про релігійну, соціально-політичну та художньо-естетичну реформу фараона Аменхотепа IV(Ехнатона)? Чим характеризується стиль Тель-Амарни у мистецтві цієї доби?

Запитання до теми № 3

«Культура Давньої Греції»

1. Що таке епос? Хто такі епиди й рапсоди?
2. Що ви знаєте про давньогрецькі архітектурні ордери?
3. Що ви знаєте про давньогрецьку філософію? Чому присвячені праці Фалеса, Геракліта, Демокріта, Сократа, Платона, Арістотеля?
4. Поясніть поняття «еллінізм». Чим відрізнялася культура цього періоду?

Запитання до теми № 4

«Культура Давнього Риму»

1. Що ви знаєте про культуру етрусків?
2. Чим відрізнялася культура Давнього Риму імператорського періоду? Що характеризує культуру «золотої доби» Августа Октавіана, «другого розквіту» Адріана, часів правління Костянтина Великого?

Запитання до теми № 5

«Культура Візантії»

1. Що таке богослов'я? Чому були присвячені трактати Аврелія Августина, Псевдо - Діонісія Ареопажита, Іоанна Дамаскіна, Григорія Палами?
2. Як розвивалася наука за доби панування богослов'я – юриспруденція, математика, архітектура, музика, поезія, історія?

Запитання до теми № 6

«Культура Середньовічної Європи»

1. Що таке теологія? Кого ви знаєте з європейських теологів?
2. Що ви знаєте про германський епос?
3. Чим характеризувалося Каролінгське Відродження?
4. Коли і де з'явилися у середньовічній Європі університети?

Запитання до теми № 7

«Культура Італійського Відродження»

1. Що таке пополанство? Яка його роль у ствердженні ренесансного громадянського гуманізму?

2. Що таке маньєризм ? У чому особливості творчості Парміджаніно, Понтормо і Россо Фьорентіно поряд із спадщиною Рафаеля і Леонардо да Вінчі, Мікеланджело й Тиціана ?
3. Що ви знаєте про роботу Н.Маккіавеллі «Государ» ?
4. Що таке утопія ? Чому присвячені роботи Т.Кампанелли, Т.Мора ?

Запитання до теми № 8
«Культура Нового часу»

1. Що таке Реформація ? Кого з представників протестантського руху ви можете назвати ?
2. Що ви знаєте про «золоту добу» фламандського та іспанського живопису 17 століття ?
3. У чому проявилися протиріччя ідей Просвітництва та Французької Буржуазної революції ?

Запитання до теми № 9
«Культура ХІХ - ХХ століть»

1. Розповісти про особливості імпресіонізму й символізму в музиці, поезії та живопису .
2. Які особливості кубізму позначали ранню творчість П.Пікассо? Що ви знаєте про інші стильові ознаки раннього, зрілого й пізнього періодів творчості цього видатного майстра?
3. Як пов'язані між собою фрейдизм та сюрреалізм у живопису С.Далі? В чому різниця між соцартом, поп-артом, боді-артом, оп-артом ?
4. Що таке космологізм та універсальний гуманізм ?

Запитання до теми № 10
«Національна своєрідність української культури»

1. Що ви знаєте про Трипільську й Черняхівську культури ?
2. Які ознаки скіфського світогляду й культури має Пектораль? Що ви знаєте про народне мистецтво Петриківського розпису ?
3. Що таке козацьке барокко ? Розповісти про художні особливості Собору Покрова Божої Матері у Новомосковську та козацькі ікони з Дніпропетровського художнього музею ?
4. Які світоглядні ідеї визначають українську філософську думку від давнини до сучасності ?
5. В чому полягає специфіка українського примітивізму, модерну, експресіонізму, авангарду й абстракціонізму?

Завдання для індивідуальної роботи для денної форми навчання

Для підвищення рівня підготовки до модульної роботи та з метою розкриття індивідуальних здібностей студентів в курсі «Культурології» передбачається використання і такого креативного елементу навчального процесу як індивідуальна робота, що одночасно виступає можливою формою поточного контролю над процесом отримання знань. Організація її здійснюється у позанавчальний час, відповідно до індивідуального навчального плану студента, і виконується у письмовій формі у вигляді есе з наданих нище тем обсягом до 2-3 сторінок машинописного авторського тексту на папері форматом А4. Звернення до індивідуальної роботи скеровується вільним вибором студента і не є обов'язковою для усіх тих, хто вивчає цю дисципліну. Індивідуальна робота дає можливість охопити певну частину знань з «Культурології», які викликають особистий інтерес студента, поглиблюючи його знання в обраному змістовному аспекті курсу.

Контроль над виконанням індивідуальної роботи визначається самим студентом з використанням можливості отримання консультацій із викладачем. Консультація проводиться індивідуально у передбачений навчальним планом з «Культурології» час, даючи можливість студенту отримати відповіді викладача на виниклі в процесі індивідуальної підготовки питання. Пропонується 30 тем з розрахунку на групу студентів.

Теми індивідуальних робіт для денної форми навчання

1. Культ безсмертя та гедонізм у культурі Давнього Єгипту
2. Космогонічні, солярні й хтонічні міфи Давнього Єгипту
3. Есе про єдність «тіла-душі-духу». За сторінками світової культури
4. Аполонічне й діонісійське начала в мистецтві Давньої Греції
5. Розуміння хаосу і космосу в міфології та філософії Давньої Греції
6. Особливості Афінської демократії та розвиток культури Давньої Греції у класичну добу
7. «Лаокоон і сини»: елліністичне мистецтво Давньої Греції
8. Відчуття краси в архітектурі та скульптурі республіканського й імператорського Риму
9. Римський міф - римський героїзм в культурі Республіки
10. Есе про стоїчне ставлення до життя. «Наодинці з собою» Марка Аврелія
11. Традиції грецької культури в культурному контексті Римської Республіки
12. Середньовічні уявлення про людину та світ
13. Іконоборство в культурі Візантії
14. Роздуми про душу в середньовічній патристиці

15. Мистецтво германських народів I - IV століть
16. Сміхова і карнавальна стихія в Середньовічній Європі
17. Роль міста в культурі Середньовічної Європи
18. Цінності індивідуалізму та героїзму в германському епосі
19. Культура Галицько-Волинської Русі
20. Італійське Відродження у пошуку індивідуальності
21. Універсалізм та культура Відродження
22. Своєрідність культури й мистецтва Північного Відродження
23. «Нотатки» та «Судження» Леонардо да Вінчі
24. Титанізм і ман'єризм під час кризи гуманізму
25. Культурні традиції українського Ренесансу (XVI- XVII століття)
26. Проблема людини в культурі Нових часів
27. Природа і світогляд Нових часів
28. Смісл та спрямованість Просвітництва
29. Імпресіонізм як фіксація невлікового
30. Універсальний гуманізм в культурі другої половини 20 століття

Методичні рекомендації до складання заліку з « КУЛЬТУРОЛОГІЇ »

для заочної форми навчання

Вивчення «Культурології» студентами заочної форми навчання здійснюється за допомогою вибраних лекцій настановної сесії та шляхом самостійного вивчення. Формою підсумкового контролю знань з даного предмету стає залік.

Залік з «Культурології» проводиться у письмовій формі. Пропонується п'ять варіантів з чотирьох питань кожний. Потрібно дати відповіді обсягом від пів-сторінки до однієї сторінки на кожне з запитань. До складу кожного варіанту входять питання з 10 тем курсу.

Формою *поточного контролю* та підготовчим етапом до написання залікової роботи з «Культурології» для студентів заочної форми навчання є *письмова контрольна робота*. Вона виконується самостійно у вільний час, після закінчення настановної сесії. Темі контрольних робіт розкривають головні змістовні аспекти окремих культурних цивілізацій.

Метою написання контрольної роботи є виявлення теоретичних та історичних культурологічних знань через:

- вміння дати загально-історичну оцінку вказаному культурному феномену, визначивши його роль у світовому соціокультурному процесі та взаємодію з іншими формами культури;
- вміння аналітичного підходу до культурологічних, історичних та художньо-мистецьких першоджерел (в тому числі,

підручників, монографічної, енциклопедичної й періодичної літератури);

- вміння структурувати матеріал відповідно мети дослідження і плану роботи, логічно, систематизовано і достатньо повно його викласти у науково-реферативній або вільній письмовій формі (есе);
- вміння сформулювати особисте світоглядне ставлення до питання актуальності вивчення даного культурологічного явища, означивши перспективні напрямки подальшої розробки теми, зробити кінцеві узагальнення до кожного з розділів роботи й остаточні висновки з дослідження в цілому.

У роботі можливе цитування та посилання на думки дослідників з культурологічних питань, яке робиться відповідно загальноприйнятим нормам. А саме: перед цитатою ставиться двокрапка, цитата дається в лапках, після якої у квадратних дужках вказується порядковий номер у списку використаної літератури та використані сторінки. При написанні контрольної роботи **не допускаються форми копіювання** – видавання за свої текстів контрольних робіт або рефератів скопійованих з ІНТЕРНЕТу. Подібні роботи не зараховуються. Також для опрацювання будь-якої теми контрольної роботи **не достатньо користуватися лише матеріалом навчальних посібників і підручників**, передбачається залучення додаткової спеціальної літератури.

Обов'язковим є дотримання **термінів виконання** контрольної роботи. Роботу слід подати для перевірки викладачем на кафедрі філософії НГУ не пізніше, ніж за два тижні до початку сесії. Вчасно не подана контрольна робота не зараховується, що стає підставою не допуску до складання письмового заліку з «Культурології».

Написання контрольної роботи має задовольняти наступним **змістовним вимогам**:

- структура робота повинна включати такі елементи, як вступ, основна частина (2-3 розділи), висновки;
- вступ обґрунтовує актуальність вивчення даного культурологічного питання, обрання завдань для дослідження;
- висновки подають узагальнені результати дослідження культурологічного феномену;
- в кінці додається список використаної літератури за алфавітним принципом з посиланням на місце і рік видання, назву видавництва, кількість сторінок чи використані сторінки;
- можливий електронний додаток з візуальним матеріалом за темою (в тому числі, ілюстрації живопису, скульптурних робіт, архітектурних споруд, відео-матеріали про культурні артефакти, культурно-історичні події).

Оформляти роботу слід за такими вимогами. Текст контрольної роботи можна подавати як у рукописному вигляді (в тому числі, у зошиті) обсягом не менш 20 сторінок, так і у комп'ютерному наборі на папері з одного боку сторінки (А4), з дотриманням полів (праве – 10 мм, інші – 20 мм) обсягом не менш 14-16 сторінок. До тексту входять: стандартно оформлений титул, план роботи, зміст головних розділів, список використаної літератури, електронний додаток з візуальним матеріалом. Усі сторінки нумеруються та подаються у папці для файлів.

Теми контрольних робіт **з «Культурології»**

для заочної форми навчання

1. Специфіка міфологічного сприйняття давніх єгиптян
2. Роль писемності у розвитку наукового пізнання світу у Давньому Єгипті
3. Особливості культури Крито-Мікенської цивілізації
4. Антична думка про устрій Всесвіту
5. Давньогрецький поліс та полісна демократія
6. Почуття краси в Давній Греції
7. Гуманізм і героїка в міфології й мистецтві Давньої Греції
8. Від міфу – до логосу. Поява філософії й науки з надр міфології
9. Етрусська спадщина в історії культури Давнього Риму
10. Система цінностей та суспільно-естетичний ідеал давнього римлянина
11. Антична цінність «поміркованості»
12. Римська цивілізація і варвари
13. Доля християнства в перші століття Римської імперії
14. Естетика беземоційного споглядання та духовної зосередженості в мистецтві Візантії
15. Канони візантійського іконопису й мініатюри
16. Розвиток християнських ідей в музиці й поезії Візантії
17. Візантійське богословство про земне й небесне життя
18. Особливості культури Франкської держави
19. Особливості міської культури в Середньовічній Європі
20. Народна культура в Середньовічній Європі
21. Відродження та ідеал гармонійної людини
22. Особливості культурного розвитку Північного Відродження
23. Особливості реформаційного руху в Європі
24. Діяльність енциклопедистів у ствердженні ідей Просвітництва
25. Образ людини у культурі Нових часів та доби Просвітництва
26. Наукові відкриття і нова картина світу в культурі й мистецтві 20 століття
27. Трипільська й Черняхівська культури – прадавні джерела смобутності українського мистецтва

28. Українська художня культура в історичному контексті 14-17 століть
 29. Особливості українського барокко в архітектурній та музичній спадщині
 30. Український авангард 20 століття

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

для підготовки до складання заліку

з «КУЛЬТУРОЛОГІЇ»

для заочної форми навчання

1. Які риси характеризують культуру Давнього Єгипту?
2. В чому полягав культ безсмертя у Давньому Єгипті?
3. В чому специфіка афінської демократії? Як це вплинуло на розвиток культури класичної доби Давньої Греції?
4. Якому суспільному та художньо-естетичному ідеалу задовольняла давньогрецька скульптура й архітектура?
5. Які особливості відзначали мистецтво Риму республіканської й імператорської доби?
6. Як «римська ідея» вплинула на неповторні характер латинської риторики, історіографії, класичного права, архітектури та скульптури?
7. Які риси відрізняють давньоримську міфологію і мистецтво у порівнянні з давньогрецьким мистецтвом та міфологією?
8. В чому зміст християнської ідеології як основи розвитку культури Середньовіччя?
9. Як християнська ідеологія пересмислювала головні ідеї античного світогляду?
10. Які канони храмової будівництва й монументального живопису були властиві культурі Візантії?
11. В чому відмінність романського і готичного стилів в культурі Середньовічної Європи?
12. Які історичні особливості сприяли самобутності культури Київської Русі?
13. В чому сутність ренесансного гуманізму, викладеного у роботах представників «Платонівської академії» М.Фічіно у Флоренції?
14. Що ви знаєте про творчість «титанів» італійського Відродження – Леонардо да Вінчі, Рафаеля, Мікеланджело, Тиціана, Джорджоне, Веронезе?
15. Як вплинула криза ренесансного гуманізму на появу соціальних утопій, маньєризму та макіавелізму?
16. Якими були механістичні світоглядні уявлення про світ і людину в культурі Нових часів?

17. Назвіть споруди у барочному стилі в Європі та Україні, дайте характеристику особливостям цього стилю.
18. Що таке «козацьке бароко» в архітектурі та живопису України 17-18 століть ?
19. Назвіть видатних представників доби Просвітництва в філософії й мистецтві, головні ідеї їх робіт.
20. Яку роль відіграли наука і техніка у культурі 19-20 століть ?
21. Що знаєте про особливості розвитку романтизму й реалізму у літературі, музиці, живопису та скульптурі Європи й України ?
22. Які головні риси властиві імпресіонізму, кубізму, сюрреалізму, фовізму, дадаїзму, експресіонізму в мистецтві 19 та 20 століть?
23. Назвіть визначальні риси символізму, абстракціонізму, конструктивізму, поп-культури в культурі Європи та України ?
24. Який зміст вкладаєте ви у поняття «сучасний універсальний гуманізм»?
25. Що ви знаєте про теорії культури та цивілізації. Які реальні прояви антикультури, контркультури, масової та елітарної культури ?

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

для підготовки до модульної роботи та заліку

з «Культурології»

для денної й заочної форм навчання

Для засвоєння студентами курсу «Культурології» - виконання самостійних домашніх та індивідуальних робіт, підготовки до написання модульної роботи в якості обов'язкової літератури пропонується список посібників, підручників, енциклопедій, словників, які знаходяться у методичному кабінеті кафедри філософії НГУ (ауд. 1/118). А для більш детального вивчення кожної з тем – додаткова література: культурологічні дослідження, історичні й філософські роботи, художньо-мистецькі нариси тощо.

1. Философский энциклопедический словарь.- М.: «Инфра – М», 2004.- 576 с.
2. Философский словарь / под ред. И.Т.Фролова.- М.: «Политиздат», 1981. – 445 с.
3. О.И.Власенко, Н.В.Зайончковский. Культурология.- Харьков: «Парус», 2006.-512 с.
4. П.С.Гуревич. Культурология. – М.:УИЦ «Гардарики», «Кафедра-М», 1999.- 288с.
5. І.В.Лосєв. Історія і теорія світової культури. Європейський контекст.- К.: «Либідь», 1995.- 224 с.
6. Л.Т. Левчук, В.І.Панченко, О.В.Шинкаренко та інші. Історія світової

- культури. - К.: «Либідь», 1997.- 320 с.
7. Л.Т.Левчук, В.С.Гриценко. Історія світової культури. Культурні регіони.- К.: «Либідь»,
 8. П.А. Сапронов. Курс лекцій по теорії і історії культури. Культурологія. – СПб.: «Союз», 1998. – 560 с.
 9. А.П. Яртись, В.І. Мельник. Лекції з історії світової та вітчизняної культури. – Львів : «Світ», 2005. – 568 с.
 10. Культурологія / под ред. А.Н.Марковой. – М.: Юнити, 2003. – 319 с.
 11. Б.И.Кононенко. Основы культурологии. Курс лекций. – М.: «Инфра – М», 2002. – 208 с.
 12. Л.В. Скрипникова, Ж.К.Єфремова. Основы мировой и украинской культуры (от первобытности к Возрождению).-Днепропетровск: Арт-Пресс, 1997.- 300 с.
 13. Культурологія. Учебное пособие / Под ред. Г.В.Драча.- Ростов-на – Дону: «Феникс», 2001.- 608 с.
 14. Л.І. Кормич, В.В.Богущий. Культурологія, Історія і теорія світової культури ХХ століття.- Харків:»Одіссей», 2004.- 304 с.
 15. А.И.Арнольдov. Введение в культурологию. –М.: «Народная Академия культуры и общечеловеческих ценностей», 1995.- 352 с.
 16. С.Д.Абрамович, М.Н.Чікарькова. Світова та українська культура. – Львів: «Світ», 2004.- 344 с.
 - 17.И.Я.Левяш. Культурологія.Курс лекцій.- Минск: «ТетраСистема», 1992.- 544 с.
 18. А.Радугин.Культурологія. Курс лекцій.- М.: «Центр», 1999.- 304 с.
 19. А.Г.Баканурський. Культурологія.- К.: «Либідь»,2004.- 208 с.
 20. Основы художньої культури. Теорія та історія світової культури / Під ред. В.О.Лозового, А.К.Анучкіної.- Харків: «Основа», 1997.- 320с.
 - 22.Самосознание европейской культуры 20 века. Мыслители и писатели Запада о месте культуры в современном обществе.- М.: «Издат. Полит.лит.», 1991.- 366 с.
 - 23.Історія української та зарубіжної культури / За ред. С.М.Клапчука, В.А.Остафійчука.- К.: «Знання-Прес», 2004.- 304 с.
 24. Історія української культури / За ред. І.Кріп'якевича.-К.: «Либідь», 1994.- 656 с.
 25. Українська культура: історія та сучасність /За ред С.О.Черепанова. – Львів: «Світ», 1994.- 456 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

Тема № 1

«Сутність феномену культури»

1. Философский энциклопедический словарь.- М.: «Инфра – М», 2004.-

- 576 с.
2. Философский словарь / под ред. И.Т.Фролова.- М.: «Политиздат», 1981. - 445 с.
 3. О.И.Власенко, Н.В.Зайончковский. Культурология.- Харьков: «Парус», 2006.-512 с.
 4. П.С.Гуревич. Культурология. – М.:УИЦ «Гардарики», «Кафедра-М», 1999.- 288с.
 5. І.В.Лосєв. Історія і теорія світової культури. Європейський контекст.- К.: «Либідь», 1995.- 224 с.
 6. Л.Т. Левчук, В.І.Панченко, О.В.Шинкаренко та інші. Історія світової культури. - К.: «Либідь», 1997.- 320 с.
 7. П.А. Сапронов. Курс лекций по теории и истории культуры. Культурология. – С.-П.: «Союз», 1998. – 560 с.
 8. А.П. Яртись, В.І. Мельник. Лекції з історії світової та вітчизняної культури. – Львів : «Світ», 2005. – 568 с.
 9. Культурология / под ред. А.Н.Марковой. – М.: «Юнити», 2003. – 319 с.
 10. Б.И.Кононенко. Основы культурологии. Курс лекций. – М.: « Инфра – М», 2002. – 208 с.
 11. И. Л. Савранский . Коммуникативно-эстетические функции культуры. – М.: «Наука», 1979 . – 223 с.
 12. А.Вебер. Избранное. Кризис европейской культуры.- СПб.: «Союз», 1998.
 13. З.Фрейд. Очерки по психологии сексуальности. – Мн.: «Поппури», 1997. – 480 с.
 14. Е. Фромм. Революція надії // Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Хрестоматія. – К.: «Либідь», 1996.- с. 135 – 193.
 15. Х. Ортега – и- Гассет. Восстание масс. - М.: «Аст- издательство»,2002. - 509 с.
 16. Й. Хейзинга. Homo ludens. – М.: «Аст- издательство», 2004. – 539 с.
 17. А.Дж.Тойнби. Постигание истории.- М.: «Аст- издательство», 1991. – 600 с.
 18. К.Ясперс. Смысл и назначение истории. – М.: «Аст- издательство», 1991.- 327 с.
 19. Ю.Павленко. Історія світових цивілізацій .- К.: «Либідь»,1996.- 360с.

Тема № 2

« Культура Давнього Єгипту»

1. Мировая культура. Шумерское царство, Вавилон и Ассирия, Древний Египет. – М.: «Илма-Пресс», 2000. – 448с.
2. Древнеегипетская «Книга мертвых». Слово устремлённого к свету. – М.: «Экомо», 2003.- 432 с.
3. Мифы и легенды народов мира. Древний Египет, Месопотамия. – М.: «Мир книги», 2006. – 432 с.

4. М. Димде. Целительная сила пирамид. – М.: Торговый дом «Гранд», 2001.- 320 с.
5. М. Матье. Искусство Древнего Египта. – М.: «Искусство», 1970. – 197 с.
6. Глебкин В. История древнего мира. – М.: «Искусство», 1976. – 205 с.
7. Замаровский В. Их величество пирамиды. – М.: «Алетейя», 2001. – 238 с.
8. Кормышева Э. Древний Египет. – М.: «Весь мир», 2005. – 274 с.
9. Монте П. Повседневная жизнь египтян во времена великих фараонов. – М.: «Наука», 2004. – 350 с.
10. Пернети А.-Ж. Мифы Древнего Египта и Древней Греции. – К.: «Пор-Рояль», 2006. – 280 с.

Тема № 3 **«Культура Давньої Греції»**

1. М.А. Кун. Легенди і міфи Стародавньої Греції. – К.: «Радянська Школа», 1967. - 456 с.
2. О. П. Кондрашов. Легенды и мифы Древней Греции и Древнего Рима. – М.: «Рипол-классик», 2005. – 704 с.
3. Давньогрецька трагедія. – К.: «Дніпро», 1981. – 232 с.
4. Гомер. Одиссея.- М.: «Правда», 1984. – 320 с.
5. Невичерпність демократії. К.: «Українське письменство», 1984. – 174 с.
6. А. Н. Чанышев. Курс лекций по древней и средневековой философии.- М.: «Высшая школа», 1991. -512 с.
7. 100 великих чудес света. – М.: «Вече», 1999. – 527 с.
8. 100 великих книг. М.: «Вече», 1999. – 480 с.
9. В.М.Полевой. Искусство Греции. Древний мир, Средние века. Новое время. – М.: «Советский художник», 1984.- 536 с.
10. Ф.Кессиди. От мифа к логосу. Становление греческой философии. – СПб.: «Алетейя», 2003. – 360 с.
12. Платон. Избранные диалоги.- М.: «Аст- издательство», 2004. – 509 с.
13. Античность как тип культуры. – М.: «Наука», 2006. – 345 с.
14. Древняя Греция. История. Быт. Культура. М.: «Моск. Лицей», 1997. – 230 с.
15. Дройзен. И.Г. История эллинизма. .1-2тт. – М.: «Искусство», 2000.- 380 с.
16. История и культура античного мира. – М.: «Наука», 1977. – 270 с.
17. Лосев А.Ф. История античной эстетики. - Высокая классика. – М.: «Искусство», 1982. – 280 с.
18. Цибукидис Д.И. Древняя Греция и Восток. _ М.: ГРВЛ изд. «Наука», 1981.- 340 с.

Тема № 4
« Культура Давнього Риму »

1. Гай Светоний Транквилл. Жизнь двенадцати цезарей. – М.: «Правда», 1988.- 512 с.
2. Марк Аврелий. Наедине с собой. – К.- Черкассы : «Реал», 1991.- 148 с.
3. А.Ф. Лосев. Римская эллинистическая эстетика.- М.: изд. Моск. Унив., 1979. – 415 с.
4. И. С. Свенцицкая. Раннее христианство. Страницы истории. – М.: Изд. полит. лит., 1989. – 336с.
5. История Европы в 8 томах. Древняя Европа, т. 1. – М.: «Наука», 1988.- 703с.
6. А.П.Чубова. Искусство Европы 1-4 веков. Европейские провинции Рима. – М.: «Искусство», 1970. - 279 с
7. Аммиан Марцелин. Римская история. – М.: «Аст- издательство»; «Ладомир», 2005. – 200 с.
8. Античная цивилизация и варвары. – М.: «Наука», 2006 .- 278 с.
9. Аппиан Александрийский. Римская история.- М.: «Аст- издательство», «Ладомир», 2002. – 530 с.
10. Грант М. Римляне. Цивилизация древнего Рима. М.: Центрполиграф, 2005. – 260 с.
- 11.История Древнего мира. Древний Рим. - М.: Аст- издательство; Мн.: Харвест, 2001.- 200 с.
- 12.Левек П. Эллинистический мир. – М.: « Наука», 1990. – 300 с.
- 13.Мак- Дугал С. Граждане Рима. – Спб.: «Амфора», 2006. – 260 с.
- 14.Моммзен Т. История Рима.- М.: «Наука», 2006. – 286 с.
- 15.Свенцицкая И.С. Изгой Вечного Города. Первые Христиане. М.: «Вече», 2006. – 389 с.
- 16.Квинт Горацій Фланк. Твори. – К.: «Дніпро», 1982.- 255 с.

Тема № 5
« Культура Візантії »

1. В. Кондзьолка. Історія середньовічної філософії. - Львів : «Світ», 2001. – 320 с.
2. Иоанн Дамаскин. Три слова в защиту иконопочитания . - С.- П.: «Азбука – классика», 2001.- 192 с.
3. Августин Блаженный. О бессмертии души.- М.: «Аст- издательство», 2004. – 511 с.
4. А. Сапеляк. Українська церква на слов'янському Сході. – Львів – Буенос-Айрес , 2002.- 263 с.
5. Древнерусская литература.- М.: «Просвещение», 1980.- 399 с.
6. З.В. Удальцова. Византийская культура. – М.: «Наука», 1988. – 288 с.
7. Византийские очерки. – Спб.: «Алетейя», 2006. – 312 с.

8. Грановский Т.Н. Лекции по истории средневековья. – М.: «Наука», 1987. – 164 с.
9. Гуляев В.И. Скифы. Расцвет и падение великого царства. – М.: «Алетейа», 2006. – 300 с.
10. Гумилёв Л. Открытие Хазарии. – М.: «Аст-издательство»; «Транзиткнига», 2006. – 348 с.
11. Гумилёв Л. От Руси к России. – М.: «Аст-издательство», 2006. – 320 с.
12. Гумилёв Л. Ритмы Евразии. Эпохи и цивилизации.- М.: Аст-издательство, 2007. – 245 с.
13. Диль Ш. Основные проблемы византийской истории. _ М.: ГИИЛ, 1947. 158 с.
14. Древние славяне и Киевская Русь. – М.: Наука, 1996. – 274 с.
15. Кулаковский Ю.А. История Византии. Т. 1-2. – М.: «Наука», 2000. – 400 с.
16. Скабаланович Н. А. Византийское государство и церковь в 11 ст. Т.1-2.- Спб.: Изд. Олега Абышко, 2004.- 300 с.
17. Соколов И.И. О византизме. _ Спб.: Изд. Олега Абышко, 2003. – 390 с.
18. Христианское зодчество.- М.: «Эдиториал УРСС», 2004.- 260 с.
19. Око У. Искусство и красота в средневековой эстетике. – М.: «Наука», 2001. – 378 с.

Тема № 6

«Культура Середньовічної Європи»

1. А.П.Чубова. Искусство Европы 1-4 веков. Европейские провинции Рима. – М.: «Искусство», 1970. - 279 с.
2. Легенды и мифы народов мира. Франция, Испания, Германия. – М.: «Мир книги», 2006. – 464 с.
3. Б. де Вентадорн. Песни. – М.: «Наука», 1979. – 311 с.
4. В. фон дер Фогельвейде. Стихотворения. – М.: «Наука», 1986. – 380 с.
5. А.Л.Ястребицкая. Западная Европа 11-13 веков. Эпоха. Быт. Костюм. - М.: «Искусство», 1978.- 175с.
6. Аммиан Марцелин. Римская история. – М.: «Аст-издательство»; «Ладомир», 2005. – 200 с.
7. Григорий Турский. История франков.- М.: «Наука», 1987. – 356 с.
8. Губанов И.Б. Культура и общество скандинавов эпохи викингов. – Спб.: издат. Спб. Универс., 2004. - 264 с.
10. Искусство Западной Европы и Византии. – М.: «Искусство», 1998.- 294 с.
11. Искусство средневековья. – М.: «Искусство», 1976. – 160 с.
12. Каппер Дж. П. Викинги Британии. – Спб.: «Евразия», 2003. – 300 с.
13. Кармайкл Дж. Разгадка происхождения христианства. – М.: «Республика», 2002. – 275 с.
14. Кельтская мифология. Энциклопедия.- М.: Эксмо, 2006.- 356 с.
Фендрик Т. Друзиды.- М.: «Наука», 2005. – 280 с.

15. Котрелл М. Грааль друидов. Тайное послание короля Артура. – М.: «Эксмо», 2007. – 350 с.
16. Кретьен де Труа. Эрек и Энида . Клижес. – М.: «Искусство», 1996. – 280с.
17. Мартиндейл Э.Готика. – М.: «Искусство», 1998. – 290 с.
18. Ткач М. Тайны католических монашеских орденов. – М.: « Наука», 2003.- 250 с.

Тема № 7

« Культура Італійського Відродження»

1. Баткин Л.М. Итальянское Возрождение в поисках индивидуальности. – М.: «Искусство», 1987. - 369 с.
2. Бенеш О. Искусство Северного Возрождения. – М.: « Искусство», 1973. – 178 с.
3. Бицилли П.М. Место Ренессанса в истории культуры. – Спб.: «Мифрил», 1996. – 378 с.
4. Гарэн Э. Проблемы Итальянского Возрождения. - М.: « Прогресс», 1986. – 276 с.
5. Дажина В. Микеланджело. Рисунок в его творчестве. М.: «Искусство», 1987.- 324 с.
6. Данилова И.Е. Итальянский город 15 века. – М.: «Искусство», 1985. – 214 с.
7. История зарубежного искусства.- М.: «Искусство» , 1986. – 290 с.
8. Леонардо да Винчи. Записные книжки. – М.: «Наука», 2006.- 278 с.
9. Кристафанелли Р. Дневник Микеланджело – Неистового. – М.: «Алетейа»,2003.- 370 с.
10. Культура и общественная мысль. Античность. Средние века. Эпоха Возрождения. – М.: « Наука», 1988. – 290 с.
11. Макьявелли Н. История Флоренции. – М.: « Наука», 2001. – 320 с.
12. Шастель А. Искусство и гуманизм во Флоренции времён Лоренцо Великолепного. – М.-Сп.: «Универс. Книга», 2000.- 380 с.
13. Итальянска новелла Возрождения.- М.: «Художественная литература», 1984. – 270 с.
14. Д. Алигьери. Божественная комедия. – М.: «Наука», 1968.- 627 с.
15. Мир живописи в полотнах великих мастеров. – М.: «Эксмо», 2005.- 384 с.
16. Лонги Р. От Чимабуэ до Моранди. – М. : «Радуга», 1982. – 380 с.

Тема № 8

« Культура Нового часу»

1. Буало . Поэтическое искусство. – М.: «Наука», 1975. – 195 с.
2. Век Просвещения. – М.: «Наука», 2000. – 263 с.
3. Грей Дж. Поминки по Просвещению. М.: «Праксин», 2003. – 270 с.

4. Классическое искусство Запада. – М.: «Наука», 1973. – 200с.
5. Мировая художественная культура. Тематический словарь. – М.: «Аст-Издательство», 2004.- 390 с.
6. Рославец Е.Н. Живопись Франции 17-18 столетий. – К.: «Мистецтво», 1990.- 260 с.
7. Французский рисунок 16-18 веков. – М.: «Изобразительное искусство», 1977. – 270 с.
8. Д. Чижевський. Українське літературне барокко.- К.: «Бібл. Давнього українського письменства».- 2003.- 376 с.
9. А. Якимович. Шарден и французское Просвещение. – М.: «Искусство», 1981.- 143 с.
10. Т.М. Соколова. Здания и залы Эрмитажа. – Л.: «Искусство», 1982. – 19 с.
11. А.Г.Венецианов.- Л.: «Искусство», 1980. – 391 с.
12. К.Гараш. Венецианская живопись 18 века.- Будапешт: «Корвина», 1977. – 105 с.
13. И.Линник. Голландская живопись 17 века и проблема атрибуции картин.- М.: «Искусство», 1980.- 245 с.
14. М. Чегодаев. Статьи об искусстве Франции, Англии, США 18-20 веков.- М.: «Искусство».- 276 с.

Тема № 9 **«Культура 19- 20 століть»**

1. Владимир Соловьёв и культура Серебряного века. – М.: «Наука», 2005. – 275 с.
2. Самосознание европейской культуры 20 века.- М.: «Политиздат», 1991. – 296 с.
3. Эстетика раннего французского романтизма. – М.: «Искусство», 2005. – 356 с.
4. Ж.- П.Сартр. Тошнота. – Спб.: «Азбука- классика», 2004.- 256 с.
5. Т.В.Чередниченко. Кризис общества - кризис искусства. – М.: «Музыка», 1985. – 192 с.
6. Марсель Пруст. Пленница. – М.: «Художественная литература», 1992.- 422 с.
7. К. Харт . Постмодернизм. – М.: « Гранд- фаир», 2006.- 175 с.
8. В. Виленкин. Модильяни.- М.: «Искусство», 1981. – 175 с.
9. Николай Рерих. Зажигайте сердца. - М.: «Молодая гвардия», 1978.- 207 с.
10. Н.А.Дмитриева. Ван Гог. Человек и художник. – М.: «Наука», 1984. – 396 с.
11. Анри Перрюшо. Жизнь Ренуара.-К.: «Мистецтво», 1991. - 314 с.
12. Анри Перрюшо. Жизнь Тулуз-Лотрека.-М.: «Радуга», 1991.- 284 с.
13. Кристина Пашшут, Денеш Патаки. Искусство 20 века.- Будапешт: «Корвина», 1979.- 49 с.

14. Д.В. Сарабьянов. Русская живопись 19 века среди европейских школ. - М.: «Советский художник», 1980.- 259 с.
15. История русского искусства. – М.: «Изоискусство», 1986.- 397 с.
16. Судьбы русского реализма нач. 20 века. – М.: «Наука», 1972. – 283 с.

Тема № 10

«Національна своєрідність української культури»

1. І.Кріп'якевич. Історія української культури. – К.,1999.
2. В.Д.Баран. Черняхівська культура. – К.,1981.
3. М.С.Грушевський. Історія України- Русі. В 11 томах. Т.- К.,1991.
4. П.П.Толочко, Д.Н.Козак, С.Д.Крижицький та ін. Давня історія України. Навч. посібник. У 2 кн. Кн. 1. – К., 1994.
- 5.В.Н.Даниленко.Энеолит Украины.- К., 1974
6. Л.Л.Залізняк. Від скандинавів до української нації. – К., 1997.
7. В.А.Ильинская, А.И.Треножкин. Скифия VII-IV вв.до н.э. – К., 1983.
8. Е.В.Максимов. Зарубинецкая культура на территории УССР.- К., 1982.
9. Т.С.Пассек. Искусство трипольских племён (история искусства народов СССР).- М., 1971.- Т.1.
10. Б.А.Рыбаков. Язычество древних славян. – М., 1981.
11. Д.Я.Телегін. Мезолітичні пам'ятки України – К.,1982.
12. В.П.Яйленко. Греческая колонизация VII-III вв. до н. э.- М.,1982.
13. М.Ю.Брайчевський. Утвердження християнства на Русі. - К.,1988.
14. В.С. Горский . Философские идеи в культуре Киевской Руси XI-начала XII века. – К., 1988.
15. Б.Д.Греков. Культура Киевской Руси. – М., 1953.
16. О.П.Знойко. Міфи Київської землі та події стародавні. – К., 1989.
17. Мистецтво Київської Русі. – К., 1989.
18. Повість временних літ. – К., 1990.
19. В.С.Александрович. Мистецтво Галицько-Волинської держави. – Львів, 1999.
20. П.М.Жолтовський. Художнє життя на Україні в XVI-XVIII столітті.- К., 1973.
- 21.Д.Степовик. Історія української ікони.- К., 1997.
22. Філософія Відродження на Україні. – К.,1990.
23. Гуманістичні та реформаційні ідеї на Україні.- К., 1990.
- 24.В.Д.Литвинов. Ренесансний гуманізм і Україні. – К.,2000.
25. В.М.Нічик. Петро Могила в духовній історії України. – К.,1997.
26. Українська поезія XVI століття.- К., 1987.
27. Українська поезія XVII століття. – К., 1988.
28. Аполлонова люття: київські поети XVII-XVIII століття.- К., 1988.
29. Українські гуманісти епохи Відродження (Антологія): У 2 т. - К.,1985.
30. Пам'ятки братських шкіл на Україні. Тексти і дослідження. –К., 1987.

31. І.Мицько.Острозька академія.- К., 1991.
32. І.Б.Антонович. Про козацькі часи на Україні.- К.,1991
33. П.О. Білецький. Українське мистецтво другої половини XVII-XVIII століття. – К., 1988.
- 34.А. Макаров. Світло українського барокко. – К., 1994.
35. В.А.Овсійчук. Майстри українського барокко. – К., 1991.
36. О.Опаневич. Культура козацтва. Деякі аспекти розвитку культури Запорізької Січі // Українська культура.- 1991.- №1.
37. М.Попович. Нарис історії культури України. – К., 1998.
38. З.І.Києво-Могилянська академія. – К., 1998.
39. Д. Яворницький. Історія запорізьких козаків. У 3 т.- Львів, 1990.- Т.1.
40. Я.Грицак. Українське національне відродження: тяглість та перервність традицій // Зустрічі. – 1991. – Вип.. 2. – С.21-27.
41. О.Забужко. Філософія національної ідеї :Україна і Європа // Зустрічі. – 1991. – Вип.. 2. – С.93-101.
42. Т.Г.Шевченко і українська національна культура. Матеріали наукового симпозіуму.- Львів, 1990.
43. В.Винниченко. Відродження нації.У 3 т.- К.,1990.
44. Ю.Лавріненко.Розстріляне відродження. – Мюнхен, 1959.
- 45.М.Хвильовий. Україна чи Малоросія // Твори: У 2 т.- К., 1991.- Т.2.

Укладач
Тарасова Наталія Юріївна

Методичні рекомендації
до написання модульної роботи
з курсу
«КУЛЬТУРОЛОГІЯ»
для студентів усіх спеціальностей
денної та заочної форм навчання

Редакційно-видавничий комплекс
Редактор
Підписано до друку
Папір

Формат
Ризографія Умовн. друк. Арк.

Обліково-видавн арк. Тираж примірників Зам.№